

I. Výstavná sieň: Historický prehľad dejín bábkového divadla

Podobne ako na celom svete sa vyvíjalo aj bábkové divadlo v Maďarsku. Ľudová tradícia zachovala stopy magických a kultovných obradov. Z dôb pohanských sa prechovala tradícia nosenia Moreny, bursovačka, takisto sa veľmi rozšírila tradícia rozpochybovaných bábkových betlehemov.

Betlehem z obce Halmi (z roku 1960)

O umeleckom bábkovom divadle sa zachovali len písomné zmienky z XVIII. storočia: ako vzor slúžilo, aj pre cisárske bábkové divadlo v Schönbrunne, barokové marionetové divadlo šľachtického rodu Eszterházyovcov.

Jarmočné divadlo sa v Maďarsku udomácnilo na konci XVIII. storočia. Z obdobia po roku 1829 existujú zmienky, popri talianskych, francúzskych, nemeckých, moravských potulných bábkaroch, aj o bábkaroch maďarských.

Najznámejším sa stal divadelný súbor Hincz család (súbor rodiny Hinczovcov), ktorá hrala štyri pokolenia.

Známeho ľudového hrdinu s menom "Vitéz László" vymyslel starý otec Henrika Keménya, ktorý hrá svoje predstavenia dodnes. Ich predchodcom bol na jarmočných produkciách "Paprika Jancsi".

Bábkové umenie si získalo celoštátnu obľúbu až od začiatku 20. storočia. Prvými umelcami tohto žánru boli ochotníci: spisovatelia, pedagógovia, ktorí hrávali pri rôznych príležitostiach, na rôznych sviatkoch alebo oslavách.

Spolok pod vedením Lóránda Orbóka fungoval od roku 1910 do roku 1914. Géza Blattner so svojimi priateľmi hrával bábkové divadlo v rokoch 1918 až 1927 v Maďarsku, a od roku 1927 vo Francúzsku. Stal sa jedným z hlavných predstaviteľov avantgardného bábkového divadla. Blattner Géza získal za svoju inscenáciu Madáchovej hry Tragédia človeka, cenu Arc en Ciel. V roku 1937 na parížskej svetovej výstave ocenili jeho divadlo cenou Grand Prix.

Maliar Béla Szokolay bol majstrom marionetových bábok Béla Büky zase majstrovsky ovládal techniku tieňového divadla. A. Tóth Sándor propagoval maňušky. V roku 1931 spoločne založili spolok pod názvom "Bábjáték Magyar Barátai egyesület" (Spolok maďarských priateľov hry s bábkami), ktorý existuje dodnes.

Prvé profesionálne divadlo otvorili v Budapešti v roku 1941. Rév István Árpád dal svojmu divadlu meno Nemzeti Bábjátékszín (Národná bábková scéna) a na slávnostnú premiéru si zvolil klasický titul Toldi od Jánoša Aranya. Táto scéna však s veľkým úspechom uvádzala aj bábkové opery a veselohry.

Zo zbierky bábok rodiny Hinczovcov (Hincz család):

Španielska žena

Čert

Malý klaun

Černoch so saxofónom

Zo zbierky bábok rodiny Keményovcov (Kemény család):

Bunkó Bandi a jeho auto

Vitéz László a čert

Dögler Gyula - jarmočná bábka: Král'

Blattner Géza:

Čert

Adam

Lucifer

Büky Béla - maňušky

Szokolay Béla:

Vitéz László

Kamoš Frici a smrtky

A.Tóth Sándor:

Paprika Jancsi

Biai Főglein István - bábky:

Nemzetközi Bábszínháték (Národná bábková scéna): Jazdec z predstavenia Toldi

Pergolesi: Sluha pánom

II. výstavná sieň: Bábkové umenie v súčasnosti

Po roku 1945 pôsobilo v krajine približne 20 mestských bábkových divadiel. V období centralizácie, po roku 1956, mohlo pracovať iba Štátne bábkové divadlo v Budapešti. V týchto časoch amatérska bábková divadelná činnosť nahradzovala profesionálne divadlo, zakladali sa skupiny ochotné v tomto žánri experimentovať, a to často na vysokej umeleckej úrovni.

Po roku 1981 sa práve z týchto skupín mohli založiť nové profesionálne bábkové divadlá v celom Maďarsku. V súčasnosti je ich 11 – „kamenných divadiel“ s domáckou scénou, a popri nich sa darí aj novovzniknutým profesionálnym skupinám, ktoré spolu vytvárajú rozmanitú a veľmi pestrú paletu bábkového umenia. Jej súčasťou sú rôzne techniky - od hry predmetov a rúk, cez bábkv v nadživotnej veľkosti, až k tradičným bábkarským formám - všetky moderné smery - a so svetovým bábkarským dianím ich spájajú rôzne medzinárodné bábkarské festivaly.

Najprestížnejšie bábkarské festivaly v Maďarsku:

Nemzetközi Gyermek Bábfesztivál (Medzinárodný bábkarský festival pre deti), Békéscsaba - leto 2002

Nemzetközi Felnőtt Bábfesztivál (Medzinárodný bábkarský festival pre dospelých), Pécs - leto 2003

Zsákomban a bábom fesztivál (festival Bábka vo vreci), Sárospatak - leto 2002

Szárnyas Sárkány utcaszínház Fesztivál (festival Okridlený Drak - prehliadka pouličných divadiel), Nyírbátor - leto 2002

Organizujú sa taktiež stretnutia liečebno-pedagogických či cirkevných skupín, skupín z materských škôl, celoštátne prehliadky detských bábkarských súborov, ktoré zabezpečujú budúcnosť maďarského bábkového umenia.

Bábkové divadlo CSODAMALOM

CSODAMALOM Bábszínház

Kossuth u. 11

Miskolc

3525

Riaditeľom divadla bol od jeho založenia do roku 1999 Tibor Korzsényi. Ide o tradičné bábkové divadlo. Hrá predovšetkým pre detské publikum, ale na festivaloch už účinkovalo aj s hudobnými adaptáciami, ktoré oslovili aj dospelých divákov.

Riaditeľ: Németh Erzsébet

Umelecký vedúci: Virág István

Bábkoherci: Hajdú Gáspár Zsolt, Heiszman Ildikó, Ivánkó István, Juhász Judit, Klim Zsolt, Láng Bernadett, Oláh Tibor, Tar Edit, Temesvári Éva, Tóth Krisztina, Tulipán Gábor

Bábkové divadlo MESEBOLT

MESEBOLT Bábszínház

Ady Endre tér 5

Szombathely

9700

Profesionálne divadlo. Vzniklo v roku 1995 z bábkarskej skupiny Fabula, ktorá existovala od roku 1989. Svoj názov Mesebolt (Obchod s rozprávkami) si umelci požičali zo známej detskej básničky, ktorá má poukazovať na fakt, že svojmu detskému publiku ponúkajú hodnotné umenie. Počet repríz sa pohybuje medzi 250 - 290 a premiérujú 4-5 predstavení ročne.

Riaditeľ: Horváth Jánosné

Divadlo spolupracuje s externými režisérmi a scénografmi.

Bábkoherci: Czirók Tamás, Császár Erika, Németh Márta, Peto Ferenc, Poór Tamás, Rápolti Mónika

Bábkové divadlo VOJTINA

VOJTINA Bábszínház

Piac u. 26/a

Debrecen

4000

Bábkarská skupina vznikla v roku 1975 a od roku 1993 pracuje ako profesionálne bábkové divadlo. Divadlo hľadá korene maďarskej kultúry, inscenuje ľudové rozprávky, diela maďarských klasikov. Charakteristické črty predstavení sú založené na tradíciách maďarskej kultúry. A takmer všetky inscenácie sa rodia so živou hudbou. Každý rok divadlo odohrá viac než 200 predstavení a uvedie 5-6 premiér. Po celý rok svoju činnosť obohacuje o detské dielne pre deti zo škôlok a zo škôl. Poskytuje priestor pre hosťujúce divadlá a každý rok v októbri usporiada Dni Vojtina, kde umelci prezentujú nie len vlastné inscenácie, ale aj predstavenia pozvaných bábkových divadiel.

Riaditeľ: Asbóth Anikó

Umelecký vedúci: Szabó Tibor

Scénografi: Láposi Teréz, Bodor Judit

Bábkoherci: Láposi Teréz

Gellért Éva, Megyeri Béla, Papp Melinda, Ressoﬀszky György

Bábkové divadlo CIRÓKA

CIRÓKA Bábszínház

Budai u. 15

Kecskemét

6000

Pod vedením László Bárona v roku 1960 vznikla bábkarská skupina Ciróka. V roku 1986 sa pretransformovala na profesionálne bábkové divadlo, ale len ako súčasť Divadla Katona József. Riaditeľom sa stal Géza Kovács. Od roku 1991 pracuje toto divadlo samostatne. Popri domácich režiséroch spolupracuje aj s renomovanými zahraničnými režisérmi. Pretransformovanie ľudovo-jarmočnej tradície a chuť netradičnou formou experimentovať vytvorili veľmi špecifický „cirókás“ štýl pre divadlo. Predvádza a organizuje nielen klasické predstavenia, ale aj aktivizačné, tvorivé dielne pre deti. Od roku 1992 usporadúva ako bienále Stretnutie Maďarských Bábkových divadiel.

Riaditeľ: Kiszely Ágnes

Bábkoherci: Apró Ernő, Badaacsonyi Angéla, Bor Judit, Majoros Ágnes, Nagypál Mária, Szabados Zoltán, Tímár Zoltán

Bábkové divadlo VASKAKAS

VASKAKAS Bábszínház

Aradi vértanúk útja 23

Győr

9021

Vzniklo v roku 1991. Divadlo sa vyznačuje chuťou experimentovať, vyskúša všetky bábkové techniky: divadlo predmetov, divadlo s maskami aj divadlo živých hercov. Hrá nielen pre deti, ale aj pre dospelých, približne 200 predstavení ročne a umelci naštudujú v priemere 4 nové inscenácie. Chodia na zájazdy nielen doma, ale aj za hranice svojho štátu. Každý rok divadlo usporadúva festival Vaskakashoz, ktorým zvyčajne končí divadelná sezóna. Tento festival je aj stretnutím medzinárodných bábkových a pouličných divadiel.

Riaditeľ: Kocsis Rozi

Divadlo spolupracuje s externými režisérmi a scénografmi.

Bábkoherci: Aracs Ezster, Bakai István, Buzás Mihály, Moldován Beatrix, Pálvölgyi Éva, Rab Viktória, Ragán Edit, Szúkenyik Tamás

Bábkové divadlo KÖVÉR BÉLA

KÖVÉR BÉLA bábszínház

Tisza Lajos krt. 50

Szeged

6720

Od roku 1964 priebežne fungovalo bábkarské amatérske zoskupenie pod vedením Bélu Kövéra s profesionálnym divadelným zámerom. Od roku 1993 je divadlo profesionálne a v roku 1996 prijalo za svoj názov meno svojho zakladateľa. Hráva pre detské publikum. Priemerný počet premiér za sezónu je 5, počet repríz dosahuje aj 200. Divadlo pravidelne cestuje za svojim maďarsky hovoriacim obecnstvom aj do Rumunska a Chorvátska.

Riaditeľ: Kövér László

Divadlo spolupracuje s externými režisérmi a scénografmi.

Bábkoherci: Balasi Jolán, Fehér Andrea, Huszár Zoltán, Kiss Ágnes, Kiss Dániel, Lukucza Hajnalka, Matuska Zoltán

Technológovia, rezbári: Csontos Irén, Lele Éva, Tóth Andrea

Bábkové divadlo KABÓCA

KABÓCA Bábszínház

Dózsa György út 2

Veszprém

8200

Pri Krajskom osvetovom dome funguje od roku 1986 bábkarské štúdio Kabóca, síce v amatérskych podmienkach, ale s profesionálnym zámerom. V januári 2001 vzniklo z tejto skupiny profesionálne bábkové divadlo.

Riaditeľ, režisér, scénograf: Sarkadi Nagy László

Umelecký vedúci: Végh Zsolt

Bábkoherci: Balázs Tünde, Dienes Andrea, Grúber Anita, Horváth Zoltán, Kovács Norbert, Marosi Tóth Edina, Tamás Erzsébet, Vértesi István, Zsida Ágnes

Bábková a marionetová skupina ASTRA

ASTRA Marionett és Bábegyüttes

Budapest, Pf.266

1444

Vedúci: Vízvári László

Bábkoherci: Ősz Szabó Antónia, Szádvári Szabó Zoltán, Egervári József, Takács János, Illés Sarolta, Nádas Lászlóné, Pehartz Adrienn, Pehartz Zoltán, Rózsa Mária

Bábková skupina NAPSUGÁR

NAPSUGÁR Bábegyüttes

Luther u 6

Békéscsaba

5600

Skupina funguje od roku 1962. Umeleckú úroveň jej dal Konrád Lenkefi (zomrel 1992). Už dlhé roky je táto skupina usporiadateľom Bábkarského festivalu pre deti. Pracuje pod záštitou Krajského osvetového centra.

Vedúci: Nemesné Nagy Éva

Skupina SÁFÁR

SÁFÁR Együttes

Visegrádi u. 13 IV/1

Budapest

1132

Vedúci skupiny: Giovannini Kornél

Svojim divákom sprostredkúva s morálnou a umeleckou náročnosťou vznešené literárne texty so vznešeným materiálom.

Bábkové divadlo MASZK

MASZK Bábszínház

Schweidel József u. 5

Göd

2131

Členovia: Havas Zsolt, Krain Edina, Havas Nelli, Sasvári Ágnes

Rodinné zoskupenie. Na ich stále sa meniacej, prípadne aj na ulici postavenej scéne, ožívajú až s dobovou hodnovernosťou - a predsa zábavnou formou podané - historické témy, napr. povesti o hradoch.

Divadlo LEVENDULA

LEVENDULA SZínház

Rákóczi u. 8

Cserkút

7673

Szabó Zsuzsa má svojský svet s osobitými zákonitosťami, a tak dokáže s jedinečným humorom a lyrickou magickosťou oživovať krásu predostretého pohľadu.

Lovassy László a Lovassy Lászlóné

Berze Nagy János u. 6

Eger

3300

Bábkoherci a bábkarští technológovia. Ich umelecký prejav sa vyformoval v bábkovom divadle Harlekin. Dnes pôsobia ako samostatní umelci a počiatočné nadšenie prelínajú s vysokými umeleckými nárokmi.

Divadlo MÁRKUS

MÁRKUS Színház

Karvalydűlő 6

Pécs

7635

Piláry Gábor, Vajda Zsuzsa

Textília a drevo, remeselná práca a duchovná atrakcia, lyrika a expresívna dráma, smiech a potlačené slzy, večné hodnoty a večné bláznovstvá, kúzla a hry. Na tejto osi balansuje každé predstavenie tohoto umeleckého manželského páru.

Bábkové divadlo KOLIBRI

KOLIBRI Bábszínház

Jókai tér 10

Budapest

1061

Od roku 1992 funguje ako samostatné bábkové divadlo. Túži sa stať rodinným divadlom. Ročne odohrá približne 500 predstavení, počet premiér je 5 až 7. Umelecký profil divadla obohacuje práca hosťujúcich režisérov a scénografov.

Každoročne usporadúva Medzinárodný pouličný bábkarský Kolibri festival. Majú vlastný časopis s názvom KO-Libri Füzetek.

Riaditeľ, režisér, hudobný skladateľ: Novák János

Dramaturg: Zalán Tibor

Bábkoherci: Bodnár Zoltán, Farkas Éva, Gazdag László, Kása Melinda, Kormos Gyula, Meixler Ildikó, Mult István, Németh Tibor, Rácz Kármén, Rácz Kriszta, Sallai Virág, Szívós Károly, Tisza Bea, Török Ágnes

Bábkové divadlo BÓBITA

BÓBITA Bábszínház

Mária u. 18

Pécs

7621

Bábkarská skupina Bóbita, vznikla v roku 1961 pod vedením Lajosa Kósa.

Profesionálnym divadlom sa stala až ako súčasť Národného divadla v Pécsi v roku 1981.

Vo funkcii umeleckého vedúceho zotrval, až do svojho odchodu do penzie, Lajos Kós.

Divadlo Bóbita svojimi náročnými projektmi ponúka možnosť zábavy pre každú vekovú kategóriu. Do roka odohrá približne 200 predstavení.

Okrem klasických predstavení pre deti uvádza aj inscenácie pre dospelých a pouličné produkcie. Medzinárodný bábkový festival pre dospelých, ktorý usporadúva každé tri roky, sa stal významným kultúrnym podujatím.

Riaditeľ: Sramó Gábor

Divadlo spolupracuje s externými režisérmi a scénografmi.

Bábkoherci: Buzás Mihály, Illés Ilona, Kozma Andrea, Matta Lóránt, Varga Orsolya, Varga Péter, Zengő Ágnes

Bábkové divadlo HARLEKIN

HARLEKIN Bábszínház

Bartók Béla tér 6

Eger

3300

Bábkarská skupina Harlekin vznikla v roku 1965. Jej zakladateľkou a vedúcou osobnosťou bola Zsuzsa Demeter. V roku 1985 zo skupiny vzniklo profesionálne bábkové divadlo, ako sekcia pri Divadle Gárdonyi Géza. Umeleckou vedúcou divadla zostala až do svojho odchodu do penzie Zsuzsa Demeter. Od roku 1998 skupina funguje ako samostatné bábkové divadlo. Divadlo do roka odohrá okolo 200 predstavení. Počet uvedených premiér sa pohybuje od 2 do 8.

Riaditeľ: Sziki Károly

Divadlo spolupracuje s externými režisérmi a scénografmi.

Bábkoherci: Albu Erzsébet, Balog J. András, Bencze Mónika, Boda Katalin, Daróczi Ilona, Farkas Attila, Gergely Anikó, Lázár Attila

Bábkové divadlo BUDAPEST

BUDAPEST BÁBSZÍNHÁZ

Od roku 1949 nieslo názov Állami Bábszínház (Štátne divadlo) a bolo najväčším bábkovým divadlom v krajine. Po roku 1956 fungovalo ako jediné profesionálne bábkové divadlo. V roku 1992 sa z neho vyčlenilo Divadlo Kolibri, odvtedy existuje pod názvom Budapest Bábszínház. Ročne odohrá približne 310 - 320 repríz a uvedie 4-5 premiér.

Riaditeľ: Meczner János

Režiséri: Balogh Géza, Lengyel Pál, Urbán Gyula

Scénografi: Ambrus Imre, Balla Margit

Bábkoherci: Bánky Ezster, Bassa István, Beratin Gábor, Blasek Gyöngyi, Bognár Péter, Czipott Gábor, Csajághy Béla, Csák Zsolt, Csortán Erzsébet, Dallos Ibolya, Domonkos Béla, Dörögdy Miklós, Erdős István, Giovannini Kornél, Grúber Hugó, Gyurkó Henrik, Halmy Izolda, Hárai Ágnes, Juhász Ibolya, Kazinczy Ildikó, Kemény István, Kenyeres Zsuzsa, Kovács Judit, Kovács Katalin, Kovács Marianna, Krista Anita, Kuthy Ágnes, Pálffy L. Péter, Papp Orsolya, Radics Rita, Ruzs Judit, Simándi Anna, Szabó Lajos, Szakály Márta, T.Kiss Éva, Tatai Zsolt, Turcsányi Erzsébet